

RADA GMINY
PROGRAM WSPIERANIA RODZINY DLA GMINY LIMANOWA NA LATA 2022-2024
ul. Matki Boskiej Bolesnej 18B
34-600 Limanowa

**PROGRAM WSPIERANIA RODZINY DLA GMINY
LIMANOWA NA LATA 2022-2024**

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	3
2. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU	4
3. DIAGNOZA SPOŁECZNO – DEMOGRAFICZNA GMINY	6
3.1 OGÓLNA LICZBA MIESZKAŃCÓW	6
3.2 SYSTEM EDUKACJI.....	7
3.3 WSPIERANIE RODZINY	9
3.4 PIECZA ZASTĘPCZA.....	12
3.5 POMOC SPOŁECZNA	13
4. ADRESACI PROGRAMU	18
5. REALIZATORZY PROGRAMU	18
6. METODA TWORZENIA PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY	18
7. MONITORING I EWALUACJA	19
8. CELE STRATEGICZNE	19
9. PRZEDSIĘWZIĘCIA, WSKAŹNIKI REALIZACJI CELÓW STRATEGICZNYCH, PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA I HARMONOGRAM REALIZACJI	20
10. SPIS TABEL I WYKRESÓW	23

1. WPROWADZENIE

Program Wspierania Rodziny dla Gminy Limanowa na lata 2022-2024 jest dokumentem opartym na przepisach ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która w art. 176 pkt 1 zawiera zapis o opracowaniu i realizacji, w ramach zadań własnych gminy, trzyletnich gminnych programów wspierania rodziny.

Program Wspierania Rodziny dla Gminy Limanowa na lata 2022-2024 jest kontynuacją poprzedniego Programu na lata 2019-2021, a jego głównym założeniem jest tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny poprzez rozwijanie systemu profilaktyki, wsparcia dzieci oraz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych z terenu Gminy Limanowa.

W świetle założeń ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, pomoc dziecku i rodzinie powinna mieć charakter interdyscyplinarny i powinna być świadczona przez specjalistów w ramach spójnego systemu pracy środowiskowej.

Rodzina jest pierwszym naturalnym środowiskiem człowieka. Jest to najważniejsza i podstawowa komórka społeczna. Prawidłowe funkcjonowanie rodziny ma wpływ na to, jak kształtują się nasze prawidłowe wartości. Każde dziecko do prawidłowego rozwoju potrzebuje rodziny, która otacza je miłością, zapewnia poczucie bezpieczeństwa i zaspokaja jego potrzeby. Z punktu widzenia potrzeb dziecka, rodzina jest podstawowym środowiskiem zapewniającym bezpieczeństwo emocjonalne, jest naturalnym środowiskiem wychowawczym, w którym główny element stanowią interakcje zachodzące między jej członkami. Rodzina w sposób świadomy i nieświadomy oddziałuje na osobowość dziecka, przekazuje mu swój system wartości, tradycje, poglądy, ukierunkowuje jego aktywność i postępowanie na całe życie.

Rozpad rodziny, niewydolność wychowawcza, zanikanie poczucia bezpieczeństwa, narastanie konfliktów powodują wzrost zjawisk negatywnych, które wymagają ingerencji z zewnątrz, angażując siły i środki społeczne. Długoletnie przebywanie rodziny w sytuacji kryzysowej może spowodować całkowite zerwanie więzi rodzinnych i umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej. Mając na względzie fakt, że rodzina biologiczna jest najbardziej sprzyjającą w prawidłowym rozwoju dziecka należy zadbać o to, aby ono jak najdłużej w niej pozostało. Dlatego należy wspierać rodzinę, aby prawidłowo wykonywała swoje funkcje. Należy podjąć pracę z rodziną w jej najbliższym otoczeniu i w różnorodnych formach środowiskowych bez potrzeby odrywania dziecka od rodziny. Wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą

rodziny i jej aktywnym zaangażowaniem, uwzględniając zasadę pomocniczości. W swoich działaniach pracownicy socjalni, asystenci rodziny mają za zadanie wspieranie i wspomaganie, a nie zastępowanie rodziców w wypełnianiu ich funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

2. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

- 1) Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. z 2022 r. poz. 447 późn. zm.). Od 2011 roku Ustawodawca objął szczególną ochroną i pomocą rodziny przeżywające trudności w wychowaniu i opiece nad dziećmi. Ustawa nakłada na gminy szereg zadań własnych, m.in: opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny, tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny; tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez: zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa, prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci, finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny, współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym; sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie; prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Ustawa wprowadziła do systemu pomocy osobę asystenta rodziny, który ma pełnić zasadniczą rolę we wspieraniu rodziny i dziecka. Asystenci mogą proponować realną pomoc, a także dokonując analizy sytuacji poszczególnych rodzin, proponować najskuteczniejsze wsparcie i kierować osoby zainteresowane do uczestnictwa w grupach samopomocowych, programach lub współpracy z pracownikami socjalnymi bądź specjalistami.

- 2) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.). Zgodnie z art. 6 ust. 14 „rodzina oznacza osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące”. Ustawa określa również zasady, rodzaj, cel przyznanej rodzinie pomocy. Zgodnie z art. 2 ust. 1 pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.
- 3) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 z późn. zm.). Zgodnie z art. 6 ust. 2 w/w ustawy: „Do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym: opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie; prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie; zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia; tworzenie zespołów interdyscyplinarnych”.
- 4) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 z późn. zm.).
- 5) Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r., poz. 1359 z późn. zm.).
- 6) Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r. poz. 1744 z późn. zm.).
- 7) Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r. poz. 1915 z późn. zm.).
- 8) Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (tekst jednolity Dz. U. z 2022. r. poz. 615 z późn. zm.).

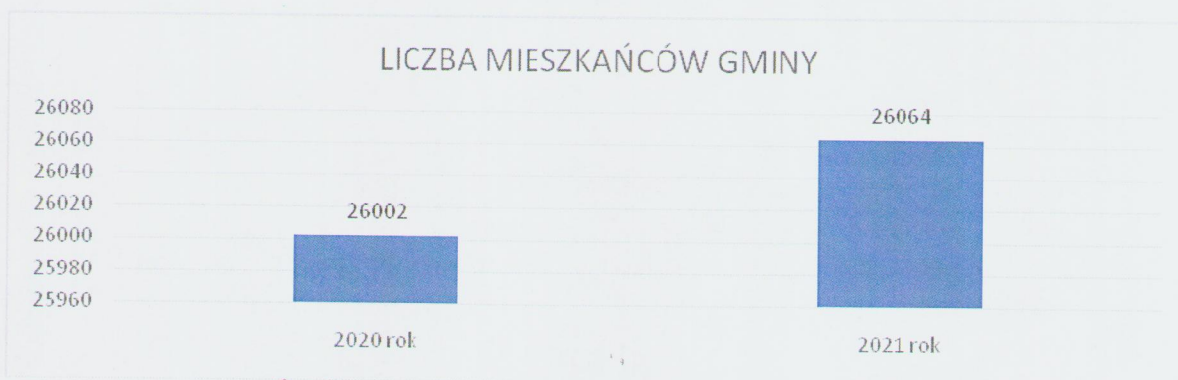
- 9) Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (tekst jednolity Dz. U. z 2022 r. poz. 1577 z późn. zm).
- 10) Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2020 r. poz. 1329 z późn. zm.).
- 11) Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej.
- 12) Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Limanowa na lata 2022-2030.

3. DIAGNOZA SPOŁECZNO – DEMOGRAFICZNA GMINY

3.1 OGÓLNA LICZBA MIESZKAŃCÓW

Na terenie Gminy Limanowa w 2021 roku mieszkało 26 064 osób. Odnotowuje się wzrost liczby mieszkańców gminy.

WYKRES 1. LICZBA MIESZKAŃCÓW GMINY LIMANOWA W LATACH 2020-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG

Udział procentowy mieszkańców gminy w wieku przedprodukcyjnym wynosił w roku 2021 24,6%. Z kolei odsetek osób w wieku produkcyjnym to 60,8%, a w wieku poprodukcyjnym 14,6%. Następuje wzrost liczby osób starszych i utrzymywanie się wysokiego poziomu osób w wieku młodym oraz w miarę stabilny odsetek osób w wieku produkcyjnym. Taka struktura wieku ludności w gminie nadaje jej charakter „młodej demograficznie”. Pozytywny jest również fakt wysokiego poziomu urodzeń oraz dodatniego przyrostu naturalnego. Szczegółowe dane zamieszczono w poniższych tabelach.

TABELA 1. LICZBA MIESZKAŃCÓW GMINY LIMANOWA W LATACH 2020-2021, ZE WZGLĘDU NA EKONOMICZNE GRUPY WIEKOWE

	2020 rok		2021 rok	
	l. osób	%	l. osób	%
Wiek przedprodukcyjny	6378	24,5	6408	24,6
Wiek produkcyjny	15892	61,1	15863	60,8
Wiek poprodukcyjny	3732	14,4	3793	14,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG

TABELA 2. URODZENIA, ZGONY I PRZYRÓST NATURALNY W GMINIE LIMANOWA W LATACH 2020-2021

	2020 rok	2021 rok
Liczba urodzeń	370	350
Liczba zgonów	224	246
Przyrost naturalny	146	104
Wskaźnik przyrostu naturalnego	0,6	0,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UG

3.2 SYSTEM EDUKACJI

W latach 2020-2021 na terenie Gminy Limanowa funkcjonowały następujące placówki oświatowe: Szkoła Podstawowa im. św. Juliana Tuwima w Kaninie, Szkoła Podstawowa im. Królowej Korony Polskiej w Kłodnem, Szkoła Podstawowa nr 2 im. Konstytucji 3-go Maja w Męcinie, Szkoła Podstawowa w Młynnem, Szkoła Podstawowa im. Marii Dąbrowskiej w Nowym Rybiu, Szkoła Podstawowa nr 1 im. Tadeusza Kościuszki w Siekierczynie, Szkoła Podstawowa nr 2 im. Zygmunta Krasińskiego w Siekierczynie, Szkoła Podstawowa im. Królowej Jadwigi w Wysokiem, Szkoła Podstawowa nr. 1 im. Jana Pawła II w Męcinie, Szkoła Podstawowa im. Stanisława Wyspiańskiego w Mordarce, Szkoła Podstawowa im. Władysława Reymonta w Pasierbcu, Szkoła Podstawowa im. ks. Józefa Górszczyka w Pisarzowej, Szkoła Podstawowa im. Stanisława Wyspiańskiego w Rupniowie, Szkoła Podstawowa nr 1 im. Bohaterów Westerplatte w Starej Wsi, Szkoła Podstawowa nr 2 im. Stanisława Konarskiego w Starej Wsi, Szkoła Podstawowa w Starym Rybiu – wszystkie ze szkół podstawowych w gminie Limanowa mają oddziały przedszkolne. Ponadto w gminie funkcjonują także trzy

przedszkola niepubliczne i prywatne: Niepubliczne Przedszkole Integracyjne „Chatka Małego Skrzatka”, Przedszkole Słoneczko w Siekierczynie oraz Przedszkole Montessori w Męcinie. Ogólna liczba uczniów w gminie Limanowa wzrosła z 2122 w roku szkolnym 2020/2021 do 2222 uczniów w roku szkolnym 2021/2022. Największy przyrost liczby uczniów w analizowanych latach można zauważyć w Szkole Podstawowej nr 2 im. Stanisława Konarskiego w Starej Wsi. Zwiększyła się także liczba dzieci zarówno w oddziałach przedszkolnych, jak i w przedszkolach niepublicznych i prywatnych.

TABELA 3. LICZBA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH NA TERENIE GMINY LIMANOWA W LATACH 2020/2021 i 2021/2022

	2020/2021	2021/2022
Szkoła Podstawowa im. Św. Juliana Tuwima w Kaninie	66	63
Szkoła Podstawowa im. Królowej Korony Polskiej w Kłodnem	116	112
Szkoła Podstawowa nr 2 im. Konstytucji 3-go Maja w Męcinie	61	73
Szkoła Podstawowa w Młynnem	108	112
Szkoła Podstawowa im. Marii Dąbrowskiej w Nowym Rybiu	103	105
Szkoła Podstawowa nr 1 im. Tadeusza Kościuszki w Siekierczynie	104	111
Szkoła Podstawowa nr 2 im. Zygmunta Krasińskiego w Siekierczynie	112	110
Szkoła Podstawowa im. Królowej Jadwigi w Wysokiem	60	68
Szkoła Podstawowa nr. 1 im. Jana Pawła II w Męcinie	224	245
Szkoła Podstawowa im. Stanisława Wyspiańskiego w Mordarce	282	285
Szkoła Podstawowa im. Władysława Reymonta w Pasierbcu	187	191
Szkoła Podstawowa im.ks. Józefa Górszczyka w Pisarzowej	184	199
Szkoła Podstawowa im. Stanisława Wyspiańskiego w Rupniowie	190	190
Szkoła Podstawowa nr 1 im. Bohaterów Westerplatte w Starej Wsi	205	214
Szkoła Podstawowa nr 2 im. Stanisława Konarskiego w Starej Wsi	117	139
Szkoła Podstawowa w Starym Rybiu	3	5
RAZEM	2122	2222

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z placówek oświatowych

TABELA 4. LICZBA DZIECI UCZĘSZCZAJĄCYCH DO PRZEDSZKOLI I ODDZIAŁÓW PRZEDSZKOLNYCH NA TERENIE GMINY LIMANOWA W LATACH 2020-2022

Przedszkola niepubliczne i prywatne	2020/2021	2021/2022
Niepubliczne Przedszkole Integracyjny „Chatka Małego Skrzatka”	118	137
Przedszkole Słoneczko w Siekierczynie	22	19
Przedszkole Montessori w Męcinie	41	55
Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	2020/2021	2021/2022
Szkoła Podstawowa im. Św. Juliana Tuwima w Kaninie	18	25
Szkoła Podstawowa im. Królowej Korony Polskiej w Kłodnem	36	32
Szkoła Podstawowa nr 2 im. Konstytucji 3-go Maja w Męcinie	24	20
Szkoła Podstawowa w Młynem	35	47
Szkoła Podstawowa im. Marii Dąbrowskiej w Nowym Rybiu	37	25
Szkoła Podstawowa nr 1 im. Tadeusza Kościuszki w Siekierczynie	37	37
Szkoła Podstawowa nr 2 im. Zygmunta Krasińskiego w Siekierczynie	32	41
Szkoła Podstawowa im. Królowej Jadwigi w Wysokiem	22	18
Szkoła Podstawowa nr. 1 im. Jana Pawła II w Męcinie	47	52
Szkoła Podstawowa im. Stanisława Wyspiańskiego w Mordarce	67	73
Szkoła Podstawowa im. Władysława Reymonta w Pasierbcu	57	63
Szkoła Podstawowa im.ks. Józefa Górskiego w Pisarzowej	50	49
Szkoła Podstawowa im. Stanisława Wyspiańskiego w Rupniowie	61	74
Szkoła Podstawowa nr 1 im. Bohaterów Westerplatte w Starej Wsi	90	95
Szkoła Podstawowa nr 2 im. Stanisława Konarskiego w Starej Wsi	93	97
Szkoła Podstawowa w Starym Rybiu	11	17
RAZEM	898	976

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z placówek oświatowych

3.3 WSPIERANIE RODZINY

Gmina jako podmiot odpowiedzialny za pracę z rodziną biologiczną powinna położyć szczególny nacisk na wsparcie rodzin, a umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno być ostatecznością. Wspieranie rodziny powinno polegać w szczególności na analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie, wzmocnieniu roli funkcji rodziny, rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny, podniesieniu

świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny, pomoc w integracji rodziny, przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji rodziny.

Rodziny mające problem opiekuńczo - wychowawczy mogą otrzymać pomoc w formie asystenta rodziny. Asystent prowadzi pracę z rodziną poprzez realizację planu pracy we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym, w tym udzielanie pomocy w poprawie sytuacji życiowej rodziny – zwłaszcza w prowadzeniu gospodarstwa domowego, udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, wychowawczych oraz wspieranie aktywności społecznej rodziny, udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej, motywowanie do udziału w zajęciach grupowych mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych, udzielanie wsparcia dzieciom, podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci.

W Gminie Limanowa w roku 2021 funkcjonował 1 asystent rodziny, który objął swoją opieką 15 rodzin (łącznie 58 osób w rodzinie w tym 33 dzieci). 6 rodzin zostało zobowiązanych do pracy z asystentem rodziny postanowieniem Sądu Rejonowego w Limanowej, natomiast 9 rodzin współpracowało za ich zgodą oraz aktywnym udziałem. W roku 2021 asystent rodziny zakończył współpracę z 1 rodziną z powodu osiągnięcia celów zawartych w planie pomocy.

W roku 2020 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zatrudniał także 1 asystenta rodziny, który współpracował z 19 rodzinami. 7 z nich zostało zobowiązanych do współpracy postanowieniem Sądu Rejonowego w Limanowej, pozostałych 12 rodzin było wspieranych po uzyskaniu ich zgody. Asystent rodziny w 2020 roku zakończył pracę z 6 rodzinami. Powodem zakończenia pracy z 5 rodzinami było osiągnięcie celów zawartych w planie pracy, ponadto 1 rodzina zmieniła miejsce zamieszkania.

TABELA 5. LICZBA RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z USŁUG ASYSTENTA RODZINY W GMINIE LIMANOWA W LATACH 2020-2021

	2020 rok	2021 rok
Liczba rodzin korzystających z usług asystenta rodziny	19	15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS Gminy Limanowa

Występujące problemy w rodzinach obrazuje poniższa tabela.

TABELA 6. SYTUACJA RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z USŁUG ASYSTENTA RODZINY W GMINIE LIMANOWA W 2021 R.

SYTUACJA W RODZINIE	ILOŚĆ RODZIN
Uzależnienia	6
Przemoc domowa	3
Problemy opiekuńczo – wychowawcze	15
Trudna sytuacja mieszkaniowa	2
Wielodzietność	6
Choroba psychiczna	6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS Gminy Limanowa

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej udziela wsparcia osobom potrzebującym pomocy w kwestii bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. W roku 2020 GOPS pomógł 7 rodzinom, w tym 2 rodzinom niepełnym oraz 1 wielodzietnej rodzinie. W 2021 roku GOPS pomógł 5 rodzinom, w tym 1 rodzinie niepełnej oraz 1 wielodzietnej.

TABELA 7. LICZBA RODZIN, KTÓRYM GOPS GMINY LIMANOWA UDZIELIŁ WSPARCIA Z POWODU BEZRADNOŚCI W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO W LATACH 2020-2021

	Liczba rodzin	
	2020 rok	2021 rok
Bezradność opiekuńczo-wychowawcza razem	7	5
W tym: w rodzinach niepełnych	2	1
W tym w rodzinach wielodzietnych	1	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS Gminy Limanowa

3.4 PIECZA ZASTĘPCZA

W 2021 roku w rodzinnej pieczy zastępczej przebywało 30 dzieci z 14 rodzin biologicznych zamieszkałych na terenie Gminy Limanowa. Dzieci przebywały w 14 rodzinach zastępczych, w tym w 9 rodzinach spokrewnionych z dzieckiem przebywało 20 dzieci, w 5 rodzinach zastępczych niezawodowych 10 dzieci. W instytucjonalnej pieczy zastępczej przebywało 2 dzieci z 2 rodzin. W 2021 roku Gmina ponosiła odpłatności za pobyt 28 dzieci z 13 rodzin umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej oraz za pobyt 2 dzieci z 2 rodzin umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Za 2 dzieci pokrycie kosztów pobytu w rodzinnej pieczy zastępczej nastąpiło w styczniu 2022 roku.

Na dzień 31 grudnia 2021 roku liczba dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej wynosiła 26 dzieci, a w instytucjonalnej pieczy zastępczej- 2 dzieci (razem 28 dzieci z 12 rodzin biologicznych zamieszkałych na terenie Gminy Limanowa). Zatem 26 dzieci przebywało w 10 rodzinach zastępczych, w tym 18 dzieci przebywało w 7 rodzinach zastępczych spokrewnionych, a 8 dzieci w 3 rodzinach zastępczych niezawodowych.

TABELA 8. LICZBA RODZIN ZASTĘPCZYCH FUNKCJONUJĄCYCH NA TERENIE GMINY LIMANOWA ORAZ LICZBA WYCHOWANKÓW PRZEBYWAJĄCYCH W RODZINACH ZASTĘPCZYCH NA TERENIE GMINY LIMANOWA W LATACH 2020-2021

	Liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Gminy Limanowa		Liczba wychowanków przebywających w rodzinach zastępczych na terenie Gminy Limanowa	
	2020 rok	2021 rok	2020 rok	2021 rok
Rodzinna piecza zastępcza (ogółem)	17	14	30	30
Rodziny zastępcze spokrewnione	9	9	19	20
Rodziny zastępcze niezawodowe	7	5	9	10

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny.

3.5 POMOC SPOŁECZNA

Na terenie Gminy Limanowa w 2021 roku niemal 4,3% mieszkańców było objętych świadczeniami pomocy społecznej. Łączna liczba rodzin wymagających wsparcia ze strony pomocy społecznej wyniosła w 2021 roku 354 rodziny.

WYKRES 2. RODZINY OBJĘTE POMOCA SPOŁECZNĄ W GMINIE LIMANOWA

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS Limanowa

Rodziny, które najczęściej korzystały ze wsparcia pomocy społecznej to jednoosobowe gospodarstwa domowe. W latach 2020-2021 stanowiły one odsetek w wysokości 36,6% oraz 39,3%.

TABELA 9. UDZIAŁ PROCENTOWY (%) RODZIN KORZYSTAJĄCYCH ZE WSPARCIA GOPS GMINY LIMANOWA, ZE WZGLĘDU NA LICZBĘ OSÓB W RODZINIE W LATACH 2020-2021

RAZEM LICZBA RODZIN	2020 rok		2021 rok	
	l. rodzin	%	l. rodzin	%
1 osoba w rodzinie	138	36,6	139	39,3
2 osoby w rodzinie	47	12,5	43	12,2
3 osoby w rodzinie	34	9,1	32	9,0
4 osoby w rodzinie	39	10,3	30	8,5
5 osoby w rodzinie	45	11,9	44	12,4

6 osoby w rodzinie	74	19,6	66	18,6
RAZEM	377	100,0	354	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS Limanowa

W 2020 roku najczęściej z pomocy społecznej w Gminie Limanowa, korzystały rodziny z 3 dzieci, stanowiły one odsetek 29,4% ogółu rodzin korzystających z pomocy. W roku 2021 większość rodzin korzystających z pomocy to również rodziny z 3 dzieci. Stanowiły one w 2021 roku 32,1% ogółu. Rodziny z 2 dzieci w 2021 roku stanowiły 19,2%, kolejno z 4 dzieci – 18,6% oraz z 1 dzieckiem – 17,9% ogółu. Pozostałe typy rodzin stanowiły mniej niż 10%.

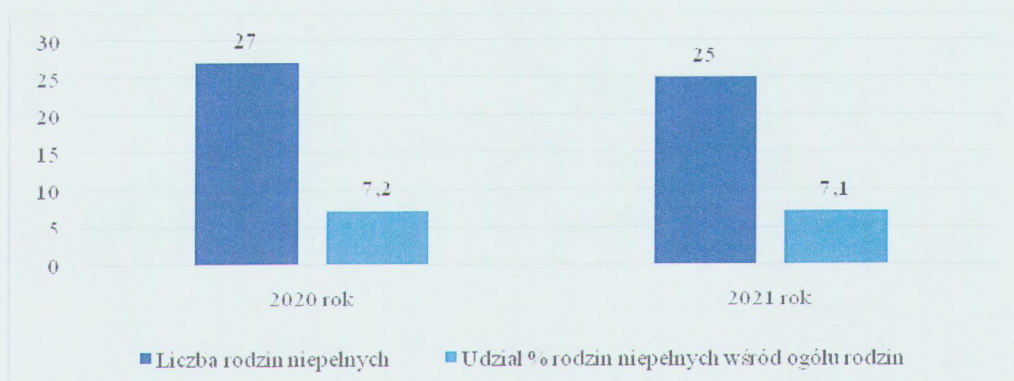
TABELA 10. LICZBA ORAZ UDZIAŁ PROCENTOWY RODZIN Z DZIEĆMI KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE LIMANOWA W LATACH 2020-2021

RAZEM LICZBA DZIECI	2020 rok		2021 rok	
	l. rodzin	%	l. rodzin	%
1 dziecko	26	14,7	28	17,9
2 dzieci	46	26,0	30	19,2
3 dzieci	52	29,4	50	32,1
4 dzieci	37	20,9	29	18,6
5 dzieci	10	5,6	14	9,0
6 dzieci	5	2,8	3	1,9
7 i więcej	1	0,6	2	1,3
RAZEM	177	100,0	156	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS Gminy Limanowa

Rodziny niepełne także objęte były wsparciem ze strony pomocy społecznej. W 2020 pomoc otrzymało 27 rodzin niepełnych, natomiast w 2021 liczba ta zmalała do 25 rodzin. W 2020 roku były to głównie rodziny niepełne z 2 dzieci. Rodziny z 2 dziećmi w 2020 roku stanowiły 44,4% ogółu. W roku 2021 największy odsetek stanowiły rodziny z 1 dzieckiem – 44%.

WYKRES 3. LICZBA RODZIN NIEPEŁNYCH KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE LIMANOWA W LATACH 2020-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS Limanowa

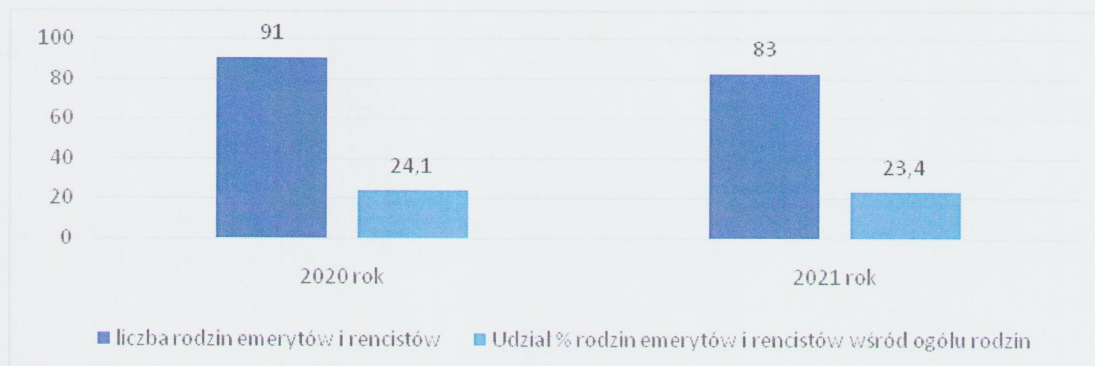
TABELA 11. LICZBA DZIECI W RODZINACH NIEPEŁNYCH OBJĘTYCH WSPARCIEM GOPS GMINY LIMANOWA W LATACH 2020-2021

RAZEM LICZBA DZIECI	2020 rok		2021 rok	
	l. rodzin	%	l. rodzin	%
1 dziecko	5	18,6	11	44
2 dzieci	12	44,4	4	16
3 dzieci	6	22,2	6	24
4 dzieci	4	14,8	4	16
RAZEM	27	100,0	25	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS Limanowa

Liczba rodzin emerytów i rencistów korzystających z pomocy społecznej w Gminie Limanowa w latach 2020-2021, wynosiła odpowiednio 91 i 83 rodzin. W latach 2020-2021 dominowały jednoosobowe rodziny, stanowiące powyżej 40% ogółu.

WYKRES 4. LICZBA RODZIN EMERYTÓW I RENCISTÓW KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE LIMANOWA W LATACH 2020-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS Limanowa

TABELA 12. LICZBA RODZIN EMERYTÓW I RENCISTÓW KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE LIMANOWA W LATACH 2020-2021

Liczba osób w rodzinie	2020 rok		2021 rok	
	l. rodzin	%	l. rodzin	%
1 osoba	37	40,7	34	41,0
2 osoby	24	26,4	22	26,5
3 osoby	14	15,4	11	13,3
4 i więcej	16	17,6	16	19,3
RAZEM	91	100,0	83	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS Limanowa

Jednym z elementów przeprowadzonej diagnozy była próba określenia, w jakim stopniu odnotowane w ustawie o pomocy społecznej dysfunkcje i problemy społeczne dotyczyły mieszkańców Gminy Limanowa. Najczęstszą przyczyną przyznawania pomocy w 2021 roku było ubóstwo. W 2021 roku, powód ten stanowił 63% ogółu. Drugie miejsce zajmowała długotrwała lub ciężka choroba w 2021 roku z odsetkiem w wysokości 57,9%, natomiast w 2020 roku – 57,8%. Częstym powodem udzielania pomocy w analizowanych latach, była także niepełnosprawność. Kolejne powody to bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, potrzeba ochrony macierzyństwa, alkoholizm, przemoc w rodzinie. Szczegółowe dane zawarte zostały w tabeli.

**TABELA 13. POWODY PRYZNANIA POMOCY SPOŁECZNEJ
W LATACH 2020-2021**

	2020 rok		2021 rok	
	l. rodzin	%	l. rodzin	%
Ubóstwo	226	59,9	223	63,0
Sieroctwo	0	0,0	0	0,0
Bezdomność	0	0,0	1	0,3
Potrzeba ochrony macierzyństwa	116	30,8	99	28,0
w tym: wielodzietność	115	30,5	99	28,0
Bezrobocie	94	24,9	85	24,0
Niepełnosprawność	184	48,8	160	45,2
Długotrwała lub ciężka choroba	218	57,8	205	57,9
Bezradność w sprawach opiek.-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	7	1,9	5	1,4
w tym: rodziny niepełne	2	0,5	1	0,3
w tym: rodziny wielodzietne	1	0,3	1	0,3
Przemoc w rodzinie	5	1,3	5	1,4
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0,0	0	0,0
Alkoholizm	26	6,9	22	6,2
Narkomania	0	0,0	0	0,0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	3	0,8	0	0,0
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy	0	0,0	0	0,0
zdarzenie losowe	1	0,3	0	0,0
sytuacja kryzysowa	0	0,0	0	0,0
klęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0,0	0	0,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS Limanowa

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Limanowej w latach 2020-2021 roku udzielane było wsparcie dla rodzin, również tych z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, w postaci programów oraz innych świadczeń, takich jak:

- Program „Rodzina 500+” – z którego skorzystało w 2021 roku 3516 rodzin;
- Program „Za życiem”
- Program „Karta Dużej Rodziny” – wydano karty dla 305 rodzin wielodzietnych (2020);

- Wieloletni program „Posiłek w szkole lub w domu” - w 2021 roku rzeczywista liczba osób objętych programem wynosiła 641
- Program „Dobry Start”,
- Pomoc żywnościowa (Program FEAD).

4. ADRESACI PROGRAMU

Adresatami programu są rodziny mieszkające na terenie Gminy Limanowa przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych (rodziny dotknięte bezrobociem, ubogie, doświadczające przemocy domowej, uzależnione od alkoholu, narkotyków i innych używek, małoletnie matki, małoletni ojcowie oraz rodziny przeżywające trudności związane ze stanem zdrowia swoim i dzieci, zdarzeniami losowymi jak również sytuacjami kryzysowymi, itp.), zagrożone umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej, bądź też takie, którym została odebrana lub ograniczona władza rodzicielska. Program skierowany jest również do przedstawicieli instytucji oraz służb pracujących na rzecz dziecka i rodziny.

5. REALIZATORZY PROGRAMU

- a. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Limanowej jako organizator pracy z rodziną
- b. Urząd Gminy Limanowa
- c. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- d. Zespół Interdyscyplinarny ds. Rozwiązywania Przemocy w Rodzinie
- e. Specjaliści z Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego, działającego przy GOPS w Limanowej
- f. Placówki oświatowe
- g. Organizacje pozarządowe działające na terenie Gminy Limanowa.

6. METODA TWORZENIA PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY

Proces konstruowania głównych kierunków polityki społecznej gminy przebiegał według 3 etapów:

1. Diagnoza systemu wspierania rodziny w środowisku lokalnym - której celem było zidentyfikowanie głównych grup problemów i kwestii społecznych w gminie w oparciu

o wyniki analizy wtórnej danych zastanych i uporządkowanie ich w związku przyczynowo – skutkowe.

2. Analiza głównych celów programu - które umożliwiły wskazanie i identyfikację strategicznych celów i ich wzajemnej zależności zgodnie z kryterium „cel – środek do jego osiągnięcia”. Celowi generalnemu przypisano cele strategiczne i kierunki działań szczegółowych oraz wskazano tzw. przedsięwzięcia, które stanowią podstawę do realizacji Programu.
3. Określenie wskaźników realizacji - które umożliwiły wskazanie stopnia realizacji założonych celów Programu. Założono, iż wskaźniki realizacji wskazują zakładaną wartość do osiągnięcia w horyzoncie czasowym do 2024 roku.

7. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegają na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych dolegliwości społecznych.

Monitoring i ewaluacja stopnia realizacji będzie dokonywana nie rzadziej niż raz w roku. Ze względu na fakt, że Program będzie obowiązywał od 2022 roku pierwsza cenzura ewaluacyjna zostanie dokonana w roku 2023.

8. CELE STRATEGICZNE

W wyniku przeprowadzonych analiz oraz konsultacji z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Limanowej przyjęto następujące cele strategiczne:

- 1) Zapewnienie rodzinom bezpieczeństwa socjalnego poprzez dostarczenie usług i świadczeń rodzinom żyjącym w trudnych warunkach materialnych
- 2) Wspieranie rodzin w umacnianiu ich roli i funkcji opiekuńczo – wychowawczej
- 3) Zapewnienie infrastruktury i dostępności usług w zakresie opieki i poradnictwa.

9. PRZEDSIĘWZIĘCIA, WSKAŹNIKI REALIZACJI CELÓW STRATEGICZNYCH, PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA I HARMONOGRAM REALIZACJI

Cel strategiczny	Przedsięwzięcia	Wskaźnik realizacji	Źródło weryfikacji	Odpowiedzialni za realizację	Źródło finansowania	Harmonogram realizacji
Zapewnienie rodzinom bezpieczeństwa socjalnego poprzez dostarczenie usług i świadczeń rodzinom żyjącym w trudnych warunkach materialnych.	Świadczenie pracy socjalnej kierowanej do rodziny, grupy i środowiska lokalnego	Liczba rodzin objętych pracą socjalną przez GOPS	Sprawozdanie roczne i półroczne z udzielonych świadczeń z pomocy społecznej	GOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła	praca ciągła w zależności od potrzeb
	Realizacja systemu stypendialnego dla dzieci i młodzieży	Liczba dzieci objętych systemem stypendialnym	Urząd Gminy - rozliczenie wykorzystania dotacji przyznanej na wypłatę świadczeń pomocy materialnej dla uczniów o charakterze socjalnym	Urząd Gminy, Jednostki organizacyjne gminy	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła	Wypłata stypendiów kilka razy do roku
	Realizacja Programu Rodzina 500+	Liczba rodzin objętych programem	Sprawozdanie rzeczowo-finansowe z wykonywania zadań z zakresu świadczenia wychowawczego	GOPS	Budżet Państwa, budżet gminy,	praca ciągła w zależności od potrzeb – dot. 2022 r.
	Realizacja Programu Karta Dużej Rodziny	Liczba rodzin objętych programem	Sprawozdanie z realizacji art.19 pkt 1-5 ustawy z dnia 5 grudnia 2014 roku o KDR	GOPS	Budżet Państwa, budżet gminy,	praca ciągła w zależności od potrzeb
	Realizacja Programu Posiłek w szkole i w domu ¹	Liczba osób objętych programem	Sprawozdanie	GOPS, GZOS	Budżet Państwa, budżet gminy, inne źródła	praca ciągła w zależności od potrzeb

¹ Wieloletni program rządowy „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, jest programem wspierania finansowego gmin w zakresie realizacji zadań własnych o charakterze obowiązkowym określonych w art. 17 ust. 1 pkt 3 i pkt 14 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Program obowiązywał w latach 2014-2020. Od 01.01.2019 roku zmienił on nazwę na „Posiłek w szkole i w domu” i został przyjęty na lata 2019-2023

	Realizacja Programu Za Życiem	Liczba rodzin objętych programem	Kwartalne sprawozdanie rzeczowo-finansowe z wykonywania zadań z zakresu świadczeń rodzinnych	GOPS	Budżet Państwa, budżet gminy,	praca ciągła w zależności od potrzeb
	Realizacja świadczeń rodzinnych	Liczba rodzin objętych świadczeniami	Kwartalne sprawozdanie rzeczowo-finansowe z wykonywania zadań z zakresu świadczeń rodzinnych	GOPS	Budżet Państwa, budżet gminy,	praca ciągła w zależności od potrzeb
Wspieranie rodzin w umacnianiu ich roli i funkcji opiekuńczo-wychowawczej	Kierowanie asystentów do pracy z rodziną, w której występują problemy opiekuńczo-wychowawcze	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta	Sprawozdanie GOPS z realizacji zadań ustawy z dnia 9 czerwca 2011 o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	GOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła	praca ciągła w zależności od potrzeb
	Organizacja festynów i pikników rodzinnych	Liczba imprez	Jednostki organizacyjne Gminy Limanowa	Urząd Gminy i jednostki organizacyjne Gminy Limanowa	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła	Kilka razy do roku w zależności od potrzeb
	Organizacja grup wsparcia w celu wymiany doświadczeń dla rodzin	Liczba grup wsparcia	Sprawozdanie z realizacji zadań ustawy z dnia 9 czerwca 2011 o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	GOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła	3-4 razy do roku w zależności od potrzeb
	Systematyczna praca asystentów z rodzinami wymagającymi wsparcia w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychow.	Liczba asystentów	Sprawozdanie GOPS z realizacji zadań ustawy z dnia 9 czerwca 2011 o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	GOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła	praca ciągła w zależności od potrzeb zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i art.15

Zapewnienie infrastruktury i dostępności usług w zakresie opieki i poradnictwa	Stale rozwijanie współpracy z instytucjami i innymi organizacjami w celu lepszego rozeznania potrzeb i organizowania pomocy (Szlachetna Pączka, Caritas itp.)	Liczba instytucji współpracujących	Sprawozdanie	Urząd Gminy, Jednostki organizacyjne gminy, organizacje pozarządowe	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła	praca ciągła w zależności od potrzeb
	Organizacja wycieczki dla dzieci i młodzieży pochodzących z rodzin wymagających wsparcia /kolonie, obozy, akcja lato, akcja zima/	Liczba akcji	sprawozdanie	Urząd Gminy, jednostki organizacyjne gminy	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła	Kilka razy do roku w zależności od potrzeb
	Utworzenie placówki wsparcia dziennego	Liczba placówek	Urząd Gminy informacja	Urząd Gminy	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła	2024
	Dostępność poradnictwa psychologicznego i prawnego dla rodzin	Liczba rodzin objętych poradami	Sprawozdanie z działalności GOPS, sprawozdanie z działań gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	GOPS, Urząd Gminy	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła	praca ciągła

10. SPIS TABEL I WYKRESÓW

TABELA 1. LICZBA MIESZKAŃCÓW GMINY LIMANOWA W LATACH 2020-2021, ZE WZGLĘDU NA EKONOMICZNE GRUPY WIEKOWE	7
TABELA 2. URODZENIA, ZGONY I PRZYROST NATURALNY W GMINIE LIMANOWA W LATACH 2020-2021	7
TABELA 3. LICZBA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH NA TERENIE GMINY LIMANOWA W LATACH 2020/2021 I 2021/2022	8
TABELA 4. LICZBA DZIECI UCZĘSZCZAJĄCYCH DO PRZEDSZKOLI I ODDZIAŁÓW PRZEDSZKOLNYCH NA TERENIE GMINY LIMANOWA W LATACH 2020-2022.....	9
TABELA 5. LICZBA RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z USŁUG ASYSTENTA RODZINY W GMINIE LIMANOWA W LATACH 2020-2021	10
TABELA 6. SYTUACJA RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z USŁUG ASYSTENTA RODZINY W GMINIE LIMANOWA W 2021 R.....	11
TABELA 7. LICZBA RODZIN, KTÓRYM GOPS GMINY LIMANOWA UDZIELIŁ WSPARCIA Z POWODU BEZRADNOŚCI W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO W LATACH 2020-2021	11
TABELA 8. LICZBA RODZIN ZASTĘPCZYCH FUNKCJONUJĄCYCH NA TERENIE GMINY LIMANOWA ORAZ LICZBA WYCHOWANKÓW PRZEBYWAJĄCYCH W RODZINACH ZASTĘPCZYCH NA TERENIE GMINY LIMANOWA W LATACH 2020-2021	12
TABELA 9. UDZIAŁ PROCENTOWY (%) RODZIN KORZYSTAJĄCYCH ZE WSPARCIA GOPS GMINY LIMANOWA, ZE WZGLĘDU NA LICZBĘ OSÓB W RODZINIE W LATACH 2020-2021	13
TABELA 10. LICZBA ORAZ UDZIAŁ PROCENTOWY RODZIN Z DZIEĆMI KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE LIMANOWA W LATACH 2020-2021	14
TABELA 11. LICZBA DZIECI W RODZINACH NIEPEŁNYCH OBJĘTYCH WSPARCIEM GOPS GMINY LIMANOWA W LATACH 2020-2021	15
TABELA 12. LICZBA RODZIN EMERYTÓW I RENCISTÓW KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE LIMANOWA W LATACH 2020-2021	16
TABELA 13. POWODY PRZYZNANIA POMOCY SPOŁECZNEJ	17
WYKRES 1. LICZBA MIESZKAŃCÓW GMINY LIMANOWA W LATACH 2020-2021	6
WYKRES 2. RODZINY OBJĘTE POMOCĄ SPOŁECZNĄ W GMINIE LIMANOWA	13
WYKRES 3. LICZBA RODZIN NIEPEŁNYCH KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE LIMANOWA W LATACH 2020-2021	15
WYKRES 4. LICZBA RODZIN EMERYTÓW I RENCISTÓW KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE LIMANOWA W LATACH 2020-2021	16

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY
mgr Stanisław Młyński

